

DE MENS VAN HEDEN

Als ik u vandaag spreek over: De mens van heden, denkt u dan a.u.b. niet dat dit geen geestelijk onderwerp is, of dat het iets is dat u overall reeds gelezen of gehoord hebt. Want wanneer wij te maken krijgen met de mens van vandaag, dan hebben wij te maken met een mens die in enorme problemen verkeert. Die problemen zijn niet alleen van geestelijke aard, dat geef ik graag toe, maar er zijn dus juist geestelijk grote moeilijkheden. Dat is te begrijpen wanneer je realiseert hoe sterk de "rede" de mens in deze dagen probeert te domineren. Probeert. Want de mens handelt heel vaak instinctmatig en probeert dan later zijn handeling, via argumenten, tot een redelijke te maken. Wij zijn als mens gemeenschapswezens; dat wil zeggen: wij hebben behoefte aan een zekere mate van binding met onze omgeving en wij hebben behoefte aan een antwoord dat wij uit die omgeving krijgen, op datgene wat wij zijn, wat wij zeggen, wat wij doen.

De situatie in het verleden was ongeveer als volgt: Besloten gemeenschappen waarbij ieder iedereen kende, je hoorde erbij, je was er gewoon deel van. Een geloof dat niet ter discussie stond. Je had eenvoudig een geloof; het was zo, er werd niet over nagedacht en door die blindelingsse aanvaarding van een geloof, waarvan op zichzelf wel bepaalde dingen vraagwaardig waren, kon de mens vaak een reeks mystieke belevingen doormaken, hij kon als het ware doorbreken naar een andere wereld die dan niet redelijk is, maar waarin je enorm veel kracht, veel troost en ook veel zekerheden kunt vinden voor jezelf. In deze dagen leeft men in een verwarde wereld; een paar voorbeelden: Men spreekt over oecumene, maar als je kijkt wat het wordt dan is het: ofwel een strijden wie het nu eigenlijk weet, dan wel - en dat is bijna nog erger - een soort hutsepot van verschillende godsdiensten. Dus die mens heeft zijn religieuze zekerheden in wezen niet meer. Hij zoekt wel, maar in zichzelf is hij onzeker geworden. Deze mens heeft enorm veel leren begrijpen van zijn wereld, maar hij is zo talrijk geworden dat hij, ondanks zichzelf, geïsoleerd raakt. Dat treft hem des te meer, omdat hij leeft in een wereld waarin veel meer van het wereldgebeuren onmiddellijk tot hem doordringt, dan in het verleden het geval was. Wanneer er vandaag een ongeluk gebeurt ergens aan de andere kant van de wereld, dan hoort u dat 's avonds. Wanneer er mensen hongerlijden, wanneer er oorlog is, wanneer er nood is, wanneer er een grote natuurramp is, wordt u voorgelicht met woord en beeld. Het is voor u niet meer iets dat ver wegstaat van de eigen gemeenschap, het is iets waarbij u zich onwillekeurig betrokken gevoelt, maar aan de andere kant bent u machteloos. In de kleine groep kon je een besluit nemen en je kon het doorzetten. Nu kun je dat niet meer. In het beperkte geloven van eens, kon je een beroep doen op je God en dan geloven dat het in orde was. In deze tijd gebeurt het niet meer. De mens van vandaag is een mens die, wanneer hij in een God gelooft, een die beantwoordt aan zijn eigen denkbeelden omtrent rede en redelijkheid. Hij heeft voor zichzelf denkbeelden over menszijn en wereld, die strijdig zijn eigenlijk met de gehele ontwikkeling van de wereld tot nu toe en die hij meent te moeten opleggen aan die wereld en aan zichzelf. Wanneer ik dus spreek over de mens in deze tijd, dan spreek ik zeker niet over iemand die zonder problemen is en de geestelijke problemen daarvan zijn uit de aard der zaak die problemen welke ons, gezien onze status, het meest interesseren. Wanneer ik bv. denk aan een Jeanne D'Arc, dan heb ik te maken met iemand die, in deze dagen, ongetwijfeld beschouwd zou worden als een hysterica en daarmee af. Ik wil ook niet zeggen dat zij, in haar dagen reëel datgene geweest is wat over haar verteld wordt. Maar één ding is zeker: Zij had de mogelijkheid dat wat zij in zich voelde waar te maken. Voor haar was er nog een horizon waar achter een nieuw "morgen" lag, een wereld die hoopvol was; een wereld waarin je wat kon zijn en wat kon doen. Haar "stemmen" die haar begeleidden, ach wij kunnen erover gaan twisten of het engelen zijn geweest of geesten, of misschien alleen maar de stemmen die zij zichzelf projecteerde in het ruisen van haar bloed. Maar zeker is dat zij, door die stemmen zichzelf waar kon maken en dat zij, tredende buiten de gebruiken, buiten de gewoonten van haar tijd, toch een rol kon spelen in die tijd; zij was niet vastgelopen.

De mens van vandaag heeft in zich eigenschappen waarover wij eveneens kunnen twisten. Wij kunnen ons afvragen of de telepathische vermogens van de doorsnee mens nu wel inderdaad

telepathische vermogens zijn. En wij kunnen er over gaan twisten of bepaalde zogenaamde paranormale gaven voortkomen uit een overactie van de pijnappelklier of uit iets anders. Let wel, ik wil helemaal niet ingaan op de vraag: Is dat nu geestelijk of niet? Ik zeg alleen: Die dingen zijn er, maar wij kunnen ze niet meer aanvaarden, je kunt jezelf niet meer aanvaarden. Als ik een beeld mag geven. De mens heeft de rede en de redelijkheid boven zich gespannen als een soort membraan, een strak getrokken vlak vol van logica en redelijkheid en al wat daarboven uitgaat, dat wijst hij af, dat kan hij niet meer aanvaarden omdat hij dan bang is als mens dat laatste contact met het menszijn te verliezen. Maar stel nu dat een mens - en ééns in je leven gebeurt dat toch wel een keer - iets meemaakt dat men dan vaak mystiek noemt, een mystieke verrukking, uittreding, geef er maar een naam aan, een ogenblik dat je binnentreedt in een wereld die je later niet meer omschrijven kunt, een wereld, die absoluut niet redelijk is, maar die je achterlaat met een gevoel van vrede in jezelf en een enorme hunkering om daar nog een keer terug te keren. Wanneer je nu niet die rede boven je zoudt hebben, dan zou je misschien die wereld vaak kunnen bereiken; dan zou die wereld deel worden van jezelf. Want de wereld van de geest en van de mens, de wereld van God en van de materie: zij zijn één en dezelfde, maar wij hebben er grenzen in getrokken. De problemen van vandaag zijn voor een groot gedeelte juist de grenzen die wij trekken. En die grenzen trekken, dat is nog het ergste niet voor onszelf. Wij proberen niet om eigen gedrag te richten volgens datgene wat wij juist achten als mens, wij proberen juist - en dat is veel erger - om een regel te stellen voor eenieder en te zeggen: dit is goed en dat is kwaad, waarbij wij onszelf dus niet alleen in de rechtersstoel van God plaatsen, maar daarnaast ook nog eens even uitmaken wat het leven van een ander moet zijn ofschoon wij de omstandigheden, de achtergronden daarvan niet kennen. Wij hebben dan algemene: kreten nodig natuurlijk: vrij spreken over sociale rechtvaardigheid, de noodzaak op te treden als beschermers van het ongeboren leven enz.. Maar al die kreten zijn kreten, waardoor wij onze eigen wereld, met zijn eigen grensjes, met zijn eigen beperkingen willen vasthouden. En als je dat in de geest doet, dan raakt ge geïsoleerd. Maar als je het op aarde doet, dan heb je het idee nog dat je goed bent en toch voel je dat je er ergens niet meer bijhoort. En naarmate je er minder bijhoort, naarmate je het contact dreigt te verliezen met die werkelijkheid, begin je agressiever tegen die werkelijkheid op te treden. Zeg dat dat géén probleem is! Wij kunnen dit natuurlijk mooi en psychologisch uit elkaar gaan halen; wij kunnen zeggen dat de doorsnee mens, in deze tijd dus, bepaalde psychische beschadigingen oploopt en dat deze psychische beschadigingen zich uitwerken in zijn gedragspatroon op een zodanige wijze dat het binnen de normen aanvaard wordt, waardoor het gehele patroon een verwrongenheid verkrijgt. En dan zitten wij aardig in de buurt wat sommige sociaal-psychologen in deze tijd proberen te beweren. Maar wat hebben wij eraan als wij dat zo algemeen zeggen? Het is niet een geest voor de hele wereld waartoe hij behoort, of een mens voor de hele wereld waartoe hij behoort en dan tegenover God. Het is een kwestie van je hoort erbij, je hoort bij die mensheid. Maar jijzelf treedt voor wat voor jou waar en goed is, wat voor jou licht is tegenover die God en als je dan geen redelijkheid daartussen schuift en niet probeert om het leven zelf in te dammen en te kanaliseren, te begrenzen tot het alleen in de door jou begeerde richting gaat, dan kun je treden voor die God en die God ontmoeten, want dat is in feite de inhoud van een mystieke beleving. Het is natuurlijk aardig om te gaan grasduinen in de areographie bv. om te zeggen: Ja, er zijn heiligen die hebben het zó gedaan en die hebben het zo gedaan. En er zijn ook vele mensen die zeggen: Jezus heeft het zó gedaan en zó waren de apostelen. Maar zij hadden een eigen leven, zij hadden een eigen taak en zij moesten elk voor zich de juiste weg vinden. Wat dat betreft, staat het ons niet toe te oordelen- wij kunnen zelfs niet oordelen over Judas Iskarioth, want hij was een noodzakelijk deel in het grote drama dat binnenkort weer herdacht wordt op Goede Vrijdag en vreugdiger herbeleefd wordt ook op Pasen. Het gaat hier helemaal niet om de vraag of de daad van Judas voor ons goed is. Wij weten niet of het onvermijdelijk was; laat ons dan niet oordelen! Wij weten niet of het gedrag van bv. Simon-Petrus onvermijdelijk was. Zeker, wij kunnen zeggen dat het laf was om zijn meester driemaal achtereen te verloochenen en dat het alleen maar dwaze sentimentaliteit was om er achteraf over te wenen, zonder nog daar naartoe te gaan en te zeggen. "Ja, maar ik ben één van zijn volgelingen!" Wij kunnen daar allemaal over gaan praten, maar weten wij hoe het was? U weet niet eens meer in deze tijd wat kruisiging betekent. U weet niet wat de angst is van mensen die getiranniseerd worden, door vreemden en hun eigen volk, op een wijze die zelfs niet te vergelijken valt met het optreden van de barbaren van Hitler.

U wil ergens bijhoren en daarom maak je dan maar een stel bedjes. Judas is slecht! Petrus is de eerste bisschop van Rome en ons aller leider. Paulus is de man, die alles wist en alle apostelen waren heiligen! Basta! Dat zegt niets over u. U hebt u een stel regeltjes getrokken, in dit geval, van religieuze aard. Maar bent u daardoor iets veranderd? Is het niet een kwestie: wat u bent? Is het niet de kwestie van het contact dat u hebt met uw wereld?

Ik hoop niet dat u dit een preek vindt het is niet de bedoeling om te preken en voor mij is dit een essentieel deel van de geestelijke problemen van de mens van vandaag. Je hebt gevoelens dat je ergens bijhoort: maar aan de andere kant zou je het ook anders willen. Je wilt twee dingen tegelijk, drie tegelijk. Je kunt niet kiezen en je hoort nergens meer bij. Zo is het. Aan de ene kant ben je voor de sociale eenheid van alle mensen, achter elkaar staan. En aan de andere kant zou je toch zelf wel wat meer van de koek willen hebben, maar dat kan dan juist niet, je moet zelf leren geven je moet zélf leren zijn en dat is de basis van het geheel.

Er is op het ogenblik in deze wereld een grote verandering gaande. Wij zien dat in religieuze ontwikkelingen, waarbij kennelijk dus een grotere scheiding ontstaat tussen bv. bepaalde hogere instanties en de werkelijke gelovigen. Aan de ene kant een poging om het oude, ten koste van alles, te behouden; aan de andere kant de poging om dat geloof weer te maken tot iets levend, iets dat géén formaliteit is maar een levende kracht. Wij zien het in de politiek, wij zien overal de mensen de politiek doorzien, begrijpen dat het niet gaat met al die mooie grote plannen, dat het erom gaat wat de mensen zijn, wat de mensen doen. Dat het niet belangrijk is dat een ander zegt hoe huizen gebouwd moeten worden, maar dat de mensen zelf huizen bouwen. Dat het er niet om gaat hoe men misschien, vanuit een groots plan, een weg het beste aanlegt, maar hoe die weg het beste zou liggen voor diegenen die er gebruik moeten van maken. Men gaat langzaam maar zeker beseffen dus dat alles, dat in de maatschappij bestaat, deel moet zijn van de mensen, je kunt het niet aan de mens opleggen; de mens moet ermee vergroeid zijn. Zeker, dan krijg; je zoals in de oude steden misschien smalle en kromme straatjes en recht zou het wel mooier en beter zijn, maar aan de andere kant...

die kromme straatjes leven vaak en al die rechte mooie blokken in een nieuwbouwwijk zijn doodt. Er is geen sfeer. Zo is het voor ons toch in de politiek zichtbaar; het is in de sociale veranderingen en omwentelingen zichtbaar, het is te zien in de revolutie van de mensen tegen elkaar. De mens van vandaag zoekt een plaats, hij zoekt iets te zijn, hij zoekt iets te bereiken en nu blijkt dat je dat in de wereld niet wezenlijk kunt doen! zeker, je kunt misschien staatshoofd worden, maar daarmee ben je nog niet anders geworden. Er is niets veranderd. Alleen je problemen en je zorgen zijn een beetje van een andere aard en als je het goed bekijkt dan hoor je er nog net zo min bij als voorheen; je hebt geen werkelijk deel aan het leven. Juist daarom zeg ik. Wij moeten terug in de richting van het gebruik van onze werkelijke persoonlijkheid, wij moeten de grenzen weg laten vallen. En nu ben ik het met u eens: dan vallen er dingen weg die velen waardevol achten, dan matig je het recht niet meer aan om een ander te zeggen hoe je leven moet en dat betekent dat je je onfeilbare gezag wel in je zak kunt steken, dat betekent dat je je morele verontrusting moet bewaren voor je eigen fouten en niet voornamelijk kunt botvieren op anderen. Maar het betekent ook dat je, met het wegvallen van die grenzen, eindelijk weer eens door dit uitspannel van redelijkheid heen kunt breken en in jezelf een nieuwe God ervaren. Het is krankzinnig natuurlijk wanneer hier een geest zit die door een medium zit te babbelen en die dan voortdurend praat over God. De mensen zeggen: Dat horen wij in de kerk genoeg. Maar wat is God? Is God een bepaalde persoonlijkheid of een wetmatigheid? Geen mens heeft hem ooit kunnen omschrijven, al hebben zij het duizend maal geprobeerd. Is God een soort antwoordmachine? Nu, als je het probeert dan blijkt meestal dat het niet uitkomt. En toch is die God er, toch antwoord die God op ons, maar dan moeten wij boven die redelijkheid uitkomen. Wij kunnen God niet ontmoeten in de beperking van ons redelijk denken; Wij kunnen het oneindige licht niet ervaren in de beperking van een menselijk oordeel. Een vriend van mij beschreef zijn ervaring op dit terrein als volgt:

Je ziet een wereld en je ziet een zon en je gaat dichterbij naar die zon toe. Dan op een gegeven ogenblik wordt het licht van die zon bijna pijnlijk, het dreigt je te verteren en toch wil je verder en je gaat door dat licht en dan denk je, nu zal het licht zijn en dan is het zo enorm ... dat het duister is, dan drijf je een ogenblik door die duisternis en dan ineens dan kun je zien maar het is alles anders: je kunt het niet meer vertalen, je kunt het niet terug brengen in woorden en

gedachten en in klanken, het is. En in dat zijn is een enorme kracht en wanneer je die kracht in jezelf ontvangt, zonder vragen, dan zal later, wanneer je die gang door dat licht terug hebt gemaakt, daardoor je eigen mogelijkheid, je eigen vermogen veranderd zijn.

Misschien denkt u dat ik nu probeer om u te animeren om alleen maar aan mystiek te doen. Zelfs dat is mijn bedoeling niet.

Kijk eens, het wordt wel eens voorgesteld en u hebt het waarschijnlijk wel eens meer gehoord, in bepaalde filosofieën althans, dat de mens denkt en wat hij ziet als zijn wereld, dat is de projectie die van hemzelf uitgaat.

En wat hij in die wereld is en doet en denkt, dat projecteert hij op die buitenwand en het keert tot hem terug. Het is een projectie die, zeker voor de mens van vandaag, geldt. Deze filosofie is toepasselijk op de mens die niet geleerd heeft om de grenzen van redelijkheid en van eigen voorstelling te doorbreken en iets van de eeuwigheid van zijn wezen a.h.w. aan het woord te laten.

Kijk eens, er zijn een paar dingen die ik eigenlijk niet helemaal kan verwerken vaak. Neem nu bv. het Lam Gods, dat de zonde van de wereld wegneemt. Ik geloof dat je dat moet zien in het verband met de joden toen zij uit Egypte trokken. Het Paaslam was ook toen een offermaaltijd die genoten werd, met bittere kruiden overigens, en met het bloed daarvan hebben ze de deurstijlen gemerkt, dus een soort bloedmagie. Daardoor ging de engel des doods voorbij aan de zo gekentekende huizen, terwijl bij de Egyptenaren de eerstgeborene door de dood werd geslagen. Daarmee veranderden de joden niet, daarmee werden hun lasten en hun schulden niet zonder meer weggenomen; zij werden alleen maar gespaard. Wanneer je de mensen bezig hoort over het spreken van Jezus, dan krijg je zo het idee ach die Jezus die goeie man heeft ons aller schuldenlast genomen, of je nu veel zondigt of niet, het hindert niet. Hij heeft het allemaal op zich genomen en als wij nu maar in Hem geloven dan komt het wel voor elkaar. Ik geloof dat je, wat dat betreft, moet begrijpen dat je jezelf vormt door wat je doet en wat je bent. Ik spreek niet over zondigen, het is een woord dat de mensen hebben uitgevonden om een ander te kunnen veroordelen denk ik. Maar ik spreek wel over verkeerd handelen, handelen op een wijze die niet strookt met je eigen wezen, denken op een wijze die niet strookt met je eigen wezen. Ik zeg niet dat een mens zich in alle dingen toe moet geven; dat zou dwaas zijn. Maar hij beseft zelf wat voor hem aanvaardbaar en niet aanvaardbaar is. En wat voor de één betekent dat hij zich terug moet trekken in een klooster, kon voor een ander betekenen dat hij het vrolijke leven inde wereld leeft. Maar als beiden beantwoorden aan hetgeen zij in zichzelf als juist en goed erkennen, dan handelen zij volgens mij goed. Dat is natuurlijk jammer, nu is de hele mogelijkheid om iemand te veroordelen weg. Maar, aan de andere kant, zie ik Jezus als iemand die een weg geeft, akkoord. Ik zie Jezus als iemand die het mogelijk maakt om door te dringen achter de dood. Om aan die doodsengel te ontkomen a.h.w. op zekere wijze, om het nog een keer te proberen. Maar ik geloof niet dat wij Jezus moeten zien als iemand die alles in orde maakt, die het vuil opveegt die de mens zo rijkelijk laat vallen. Natuurlijk niet erg dogmatisch, ik weet het. Maar als ik die mensen van vandaag zie, met al hun moeilijkheden: zij geloven niet in God, zij geloven wel in God, zij zijn uitverkoren, zij behoren tot de honderdvierenveertigduizend, zij zijn diegenen die in Krisjna, verenigd zullen, worden en wat weet ik meer. Dan vraag ik me wel eens af: Lieve mensen, waarom grijpen jullie nu niet naar het enige dat werkelijk de moeite waard is. Waarom staar je je dood op allerhand dingen die je eigenlijk niet liggen, terwijl je je eigen kracht en je eigen talent niet gebruikt. Waarom probeer je het leven aan te passen aan anderen, terwijl je gelijktijdig dat wat in jezelf leeft verwerpt. Ik geloof dat een atheïst, iemand die God verwerpt, die lacht om eenieder die gelooft, dichter bij God kan staan dan menigeen die de praktijk van zijn geloof volgt en die innerlijk voortdurend handelt tegen zijn eigen gevoel van waarde, van noodzaak, van zekerheid in. Ik geloof ook, doordat zovele mensen dat doen, in en buiten een geloof, want wij hebben het al eens eerder gezegd geloof ik: politiek is ook vaak een geloof en zelfs het idee dat jij het weet en een ander niet, dat is ook een geloof, alhoewel het vaak eerder een bijgeloof lijkt. Wat je in al die dingen vindt dat is dus: Ik moet beantwoorden aan wat in mij juist is en ik moet daarbij heel voorzichtig zijn dat ik niemand onrecht doe op een wijze die ik voor mijzelf aanvoel, dat kan ik niet, dat moet ik verantwoorden. Dat vormt mij, dat bepaalt wie of wat ik ben. Maar laat mij dan aan de andere kant niet zeggen: Dit is mijn kennis en dit is mijn wezen en daar heb ik het dan allemaal mee gevonden. Ik weet het wel, laten wij zeggen: Ik heb geen grenzen, ik wil gewoon aanvaarden dat alles wat ik denk te zijn en schijn te zijn soms opgelost wordt en dat ervoor in de plaats

alleen nog maar die éne ervaring van harmonie overblijft. Als de mens van heden een mystiek kon vinden, die hem niet alleen maar een groepshorigheid zou geven, die hem niet alleen maar een uitdrukking zou maken van één of andere beperkte stelling, maar in zich de ontmoeting met het hogere, dan geloof ik dat hij daaruit de mogelijkheid zou putten om zichzelf te zijn met alles dat erbij behoort en daar behoort ook bij die telepathie, die lang niet altijd woordtelepathie is, maar emotionele telepathie kan zijn. Er hoort bij: die helderziendheid die heel vaak niet een kwestie van zien is, maar eerder een voorstelling die in je rijst, die heldervoelendheid die in wezen eerder een emotie is die in je rijst dan een nauwkeurig te omschrijven geheel. Al die dingen die de mensen een lange tijd hebben geprobeerd weg te drukken omdat zij er bang voor zijn. Een volledig mens is een mens in wie de geest even actief is als het verstand en de materie. Volledige mensen zijn in deze tijd zeldzaam een treurige vaststelling: Het probleem van de mens van vandaag is juist: deze eenheid met zichzelf terug te winnen, onverschillig hoe. En nu kunnen wij dat heel geleerd gaan doen; wij kunnen een heel betoog gaan opzetten omtrent de trillingsverhoudingen die in een mens optreden en dan klinkt het heel mooi. Je kunt ook eenvoudig zeggen: Wij moeten begrijpen dat alles wat wij zijn, niets uitgezonderd, deel is van onze werkelijkheid, van ons wezen. Een wij moeten begrijpen dat al deze dingen tesamen opgelost worden in een veel grotere werkelijkheid waartoe wij behoren. Och het is zo eenvoudig om al die dingen te zeggen, maar het is zo ontzettend moeilijk om ze te doen. Je zou de wereld willen veranderen, maar wie is in staat om al die kosmische invloeden en harmonieën te bepalen die er bestaan? De volgende twee à, drie dagen zullen het alweer bewijzen. De mensen zijn veel onredelijker dan normaal is. Nu hoef je niet te weten hoe het komt, je moet alleen beseffen dat het een algemene invloed is, waarin je ook jezelf met zéér grote moeite kunt aantrekken en dan nog alleen op een vlak dat niet zuiver redelijk is. Je kunt de wereld niet veranderen, je kunt al die tendensen die er zijn van sommige duizenden jaren lang, die kun je niet veranderen. Je kunt de genetische inhoud van de mensheid die miljoenen jaren gegroeid is, niet ineens in één slag veranderen, de agressiviteit bv. eruit wegnemen. Wat je kunt doen is: jezelf aanpassen aan een hogere werkelijkheid. Wanneer ik een medium gebruik, dan is dit medium, overigens met volle toestemming, mijn instrument; ik werk daardoor. En ik, op mijn beurt, ben ook instrument. Dat wil zeggen dat er een hogere kracht is die met mijn volle aanvaarding en toestemming door mij kan werken en het is heel goed mogelijk dat ook die kracht nog weer instrument is van iets anders. Maar is het belangrijk hoe die volgorde is van instrumentaliteit? Is het belangrijk hoe je de kosmos indeelt? Of is het belangrijk dat die bestaat? Is het belangrijk wat ik zeg, ach dat moet u zelf uitmaken, dat kan niemand bepalen, ik zeker niet. Ik kan alleen maar zeggen wat voor mij belangrijk is en wat ik, zeg wordt gesteund door krachten die ik door mijn eigen wezen kan aanvaarden en kan uiten. Zo bezien kunnen wij nooit de belangrijkheid bepalen van wat wij zijn en wat wij doen, behalve voor onszelf. In religieuze termen betekent dat: beantwoorden aan God zoals hij leeft in jezelf. In esoterische termen betekent dat: Ga tot het hoogste dat je in jezelf erkent en maak dat waar op de wereld zogoed als je kunt. Termen zijn er genoeg, en de praktijk is deze: Je moet een eenling durven zijn om een werkelijke band te vinden, zowel met de hogere kracht als met de wereld. Gezag is iets dat je zult erkennen, zolang het jezelf niet aantast. Maar op het ogenblik dat het je eigen vresen aantast, is er een hoger gezag voor je, je eigen werkelijkheid. Sociale orde is niet iets dat je hoeft om te gooien, maar je kunt haar alleen aanvaarden zover als ze in je leeft. En het vreemde is: wanneer je dat doet dan leef je oprecht. Als er iets moeilijk is dan is het wel: oprecht leven! Dat is zelfs in de geest nog vaak moeilijk, terwijl wij niet de kans hebben om te liegen en u wel. Dus is het een heel moeilijke taak die wij ons stellen, maar wanneer ik eerlijk probeer mezelf te zijn, onverschillig hoe, dan kan ik ergens bijhoren, dan ontstaan er contacten, eerlijke ware contacten. Dan ontstaat er iets dat de mensen misschien trouw noemen, maar wat in wezen alleen maar een erkenning van samenhang en een samenhang die niet gebaseerd is van iets dat van buitenaf is opgelegd, maar, die gegroeid is uit een innerlijke waarde, uit een innerlijke erkenning. Dan hoef je niet alleen te staan en dan hoeft die grote mensheid je ook niet meer zo te storen, want dan selecteer je voor jezelf wat belangrijk is. Dan gaat het er niet om wat een ander je vertelt, of het nu over Zuid-Afrika, Zuid-Amerika of wat anders is, dan gaat het erom wat je in jezelf erkent. Dan gaat het niet maar om de sentimentaliteit waarmee je alles probeert aan te passen aan je regeltjes en je eigen gevoel, dan gaat het erom: Wat ben ik, wat kan ik zijn, wat kan ik waarmaken? En dan vindt ge die rust die aan de mensen ontbreekt. Ik zeg niet dat de mensen onoprecht zijn in uw dagen, dat zij helemaal zonder mystiek leven, maar het is meestal een pseudo-mystiek,

een toch weer zich blindelings vastklampen aan een of andere lering die, wanneer ze goed ontleed wordt, uiteindelijk neerkomt op eigen meerwaardigheid of grotere betekenis. Wij moeten gewoon terug naar de mens die simpel leeft, vanuit zichzelf.

Wij zitten nu ook dicht bij een ander feest, het feest van de herrijzenis Pasen, waarbij ik overigens niet begrijp waarom de kuikens op Pasen zo'n mooi symbool zijn, want het leven dat toen herrees was ouder op 't grootste gedeelte van de wereld, maar goed. De wereld van vandaag gaat ten onder; het rapport van Rome zegt het, een hele hoop andere deskundigen zeggen het, de mensheid stikt in zijn eigen vuil, hij beneemt zich alle adem door zijn enorme bevolkingsaanwas. Wij vergiftigen alles met de industrie en noemt u het maar op. Je kunt natuurlijk zeggen: Dat moeten wij niet doen, best. Maar het is zeker dat die wereld, zoals zij nu is, zichzelf ten onder richt. Deze technische beschaving, zoals zij nu bestaat, zal terug moeten schakelen, anders ontstaat inderdaad een wereld waarop alleen een gemuteerde mens nog kan bestaan en waarschijnlijk niet op een prettige wijze. Maar wij kunnen het ook anders bekijken; wij kunnen zeggen, er is een verandering. De mensheid gaat op het ogenblik ergens door het duister en dan heb ik het niet over dat mooie symbolische duister van mensen die beweren dat de wereld hun waarheid niet meer ziet, dan heb ik het doodgewoon over een psychische duisternis, een gevoel van beperkt zijn, niet meer weten welke kant je uitwil, een gevoel dat je tien kanten tegelijk zou moeten uitgaan en dat iedereen van je eist en dat je het niet geven kunt, het gevoel dat je machteloos bent. Dat heerst bij zoveel mensen. Die duisternis, deze psychische duisternis is groot op de wereld. Het gevoel van hopeloosheid, van verlatenheid, de opstand tegen alles wat er is, zonder te begrijpen zelfs maar waarom. De wereld gaat door die duisternis, maar als zij in zichzelf het geloof aan God - en nu bedoel ik daarmee dat licht waarin je kunt opgaan - blijft behouden, een motivering dus die boven het redelijke uitgaat, dan geloof ik dat die aarde herboren zal worden, dat er een nieuwe aarde zal zijn. Dat is ook duidelijk, want wanneer je dat doet wat je zelf goedvindt, maar dan alleen wanneer je weet: dit is juist voor mij, dit is verantwoord voor mij, dan zul je in deze wereld weigeren om vele dingen te doen die nu algemeen gebruikelijk zijn. Dan komt er een ogenblik dat je zegt: Liever honger lijden dan mijzelf, mijn innerlijke waarde te prostitueren aan een maatschappij die mij alleen voor zelfverraad nog wil betalen. Ik heb een taak, die taak is belangrijk, niet het inkomen. Dan wordt je weer een dokter, die dokter is omdat er ziekten zijn, niet omdat het een goed beroep is. Dan wordt ge advocaat die niet meer de wetten verkracht naargelang hij betaald wordt, maar dan wordt ge een advocaat die inderdaad de pleitbezorger wil zijn van de hulpeloze. Dan wordt ge geen priester meer als een Godgeroepene die de mensheid wel eens even in de juiste richting zal voeren, maar als je priester wordt, wordt ge priester omdat je ergens God, in jezelf hebt en omdat je die God wilt volgen, niet vragend wat zijn de regels, maar vragend: wat is de waarheid Gods die ik in mijzelf draag. Ik geloof dat dat mogelijk is in deze tijd; het is de oplossing voor het probleem van de mens van vandaag, terugkeren naar wat men misschien zou kunnen noemen; innerlijke integriteit. Geen compromissen, ook al is uw hele wereld schijnbaar op het compromis gebouwd. Geen poging meer om handiger te zijn dan een ander, want die handigheid heeft de wereld al zo vaak ten onder gericht, alleen maar een poging om waar te zijn. Jezus was waar; wij kunnen verder van Hem zeggen wat wij willen, maar één ding is zeker Hij was waar. Hij was integer. Wat Hij is geweest is Hij altijd gebleven, tot zijn dood en daarna. Dat weten wij van andere groten evengoed. De Boeddha was integer, Hij was waar, Hij was trouw aan zichzelf, door alle dwaalsporen heen. En wanneer wij een mens ontmoeten die waarlijk goed is, dan ontmoeten wij een mens die innerlijk integer is, die allereerst beantwoordt aan de verplichtingen en de waarheid die hij in zichzelf draagt.

In deze tijd is er haast geen andere uitweg meer; de mensheid is nog niet zo ver dat zij uit kan vliegen naar de verre sterren om daar planeten te koloniseren en onbekende werelden te ontdekken, misschien een nieuw Eldorado, misschien een nieuw droomland. De mens van vandaag zit gevangen op een planeet die nog wel wat witte plekken heeft, maar dat zijn er zo weinig. Een planeet overbevolkt, een planeet langzaam en zeker vergiftigd door menselijk afval, een planeet waar hij geen raad meer weet. Het enige dat voor die mens mogelijk is, om te beantwoorden aan wat hij werkelijk innerlijk is, hoe hij werkelijk innerlijk bestaat, is het vinden van de uitweg naar geestelijke waarden, geestelijke waardigheid. Maar die kun je alleen werkelijk vinden wanneer je integer bent tegenover jezelf, trouw bent aan datgene wat je eigen waarheid is. Dat betekent niet dat je de waarheid van een ander moet verwerpen of bestrijden; het betekent dat je moet handelen naar wat je bent. En dat mijne vrienden zie ik in deze tijd van verwarring toch ontstaan. In de opstandigheid van de mensen, in hun poging om

anders te doen en anders te leven, komt die ervaring waardoor zij zullen weten : Ik kan géén compromis sluiten, niet met het leven, niet met God, niet met de mensen. Ik kan alleen beantwoorden aan mijn waarheid. Zodra zij zo de moed weer hebben om zich los te maken van de massaliteit, van de kuddementaliteit die verkeerd is, omdat zij behoort tot doelloos, zielloos volgen. Dan zou die mensheid van vandaag haar problemen oplossen. Het is niet toevallig dat ik dit onderwerp met misschien wat meer emotionele toon juist vandaag uitspreek.

De wereld staat aan de grens van grote ontwikkelingen; het is bijna, onvermijdelijk dat, in de nabije toekomst, wat oorlogshandelingen weer plaats zullen vinden, enkele ontdekkingen worden gedaan of bevestigd, kortom er zijn veranderingen aan alle kanten. In praktisch alle landen der wereld zijn op het ogenblik groeperingen in opstand. Soms zijn het stakers, soms terroristen en soms revolutionairen. In bijna alle landen der wereld zijn de mensen hopeloos, omdat zij niet meer iemand of iets kunnen vinden waarin zij waarlijk durven geloven op aarde. Dat komt tot een uitbarsting. Het gevaar voor een wereldoorlog lijkt mij grotendeels voorbij, ofschoon er nog twee punten zijn die overwonnen moeten worden, vóór wij dat voor de eerstkomende jaren met algehele zekerheid kunnen stellen. Maar deze omwenteling in de mensen, in de maatschappij, die kan niet ongedaan worden gemaakt en heel velen onder u zullen zich afvragen of zij nu verraden en verkocht worden en of het de moeite wel waard is. Vele van u zullen het gevoel hebben dat je toch niet verder kunt. Nu heb ik er niets op tegen dat zij eens een keer dromen met een stik, of wanneer zij een keer zichzelf wat opzwepen met wat speed., als het niet anders kan, laat zij hun gang gaan. Maar dat is geen oplossing: Je kunt naar de kerk gaan en in gebed neervallen en een ogenblik troost vinden, maar dat is niet genoeg; ook dat is geen oplossing. Je kunt zeggen: Wij moeten bidden, maar ook dat is geen oplossing. Je kunt alleen maar zeggen: Ik moet zoeken naar de werkelijkheid die ik ben, want alleen zo kan ik de grens van redelijkheid, dit hele verweven, web van schijnwaarden doorbreken en iets van het licht in mijzelf voelen. Alleen zo kan de mensheid een juiste richting vinden. Degenen die dat niet vinden die lopen grote kans zichzelf te vernietigen, moreel, mentaal en misschien zelfs ten dele geestelijk. Omdat het die crisistijd is heb ik geprobeerd dit onderwerp enigszins aanvaardbaar en duidelijk u voor te leggen.

Het is geen redelijk onderwerp, ofschoon wij graag redelijk zijn, proberen logisch te denken. Maar 't is een onderwerp dat op dit moment toch wel past en, naar ik meen, ook wel noodzakelijk is. Als u hierop wilt reageren zal mij dit welkom zijn.

❖ *Broeder, was Jezus dood op het kruis; ik maak een onderscheid tussen de mens Jezus en de Christusgeest.*

Ja, de mens Jezus was dood op het kruis. Dat is een punt waarover veel gevochten kan zijn of worden. Er zijn versies die zeggen dat Jezus "schijndood" van het kruis is afgenomen en genezen, ik meen door Philippus en natuurlijk de Armetheeër die daar een rol bij speelde.

Maar wanneer wij het nagaan, dan was Jezus inderdaad dood op het kruis, in die zin dat geen bloedsomloop meer aanwezig was gedurende. langere tijd, dat geen lichaamsfunctie, van welke aard dan ook, nog zich voltrok. En zult begrijpen wanneer je zegt dat die bloedsomloop gestaakt is, en dan spreken wij nog niet eens over het enorme bloedverlies dat aan die kruisiging onvermijdelijk verbonden is wanneer als genade de spijkers inplaats van de touwen worden gebruikt, dan is duidelijk dat bv. de hersenen, niet normaal meer kunnen functioneren. Wanneer de hersenen ongeveer een halfuur van zuurstof beroofd zijn, dan kunnen wij wel zeggen dat die mens wel nooit meer normaal kan worden, zelfs al is hij schijndood geweest. Daarom zeggen wij: Jezus was dood, lichamelijk dood. Het omgekeerde wordt beweerd, maar wij hebben de feiten nagegaan en u zult begrijpen dat het belangrijk was. Wanneer ik u zeg dat Jezus inderdaad dood is geweest, dat Jezus ook niet identiek is met de Mohammedaanse heilige die onder de naam van Jezus, later elders begraven is, dan zeg ik dit omdat wij het hebben nagegaan. Jezus is gestorven, het lichaam dat is opgestaan doet ons, gezien de werkingen, denken aan wat wij materialisatie noemen; het is in zijn bestanddelen ontbonden en opnieuw gegroepeerd. De rijzige houding van Jezus, de wijze waarop hij bv. reageert tegenover de vrouwen die Hen ontmoetten, de wijze waarop Hij eerst probeert of Hij weer mens is, maakt duidelijk dat Jezus zich aan moest passen aan een nieuwe situatie. Ook dit spreekt ervoor dat het lichaam dat Hij bezat, een ander lichaam was dan het stoffelijke dat begraven werd. Ten laatste wil ik opmerken dat diegene die weet wat kruisiging betekent en weet wat het kan zijn wanneer je, al is het maar zes of acht uur, aan dat kruis gebonden

bent, terwijl je bovendien gewond bent geraakt, voor die tijd mishandeld bent geweest, die zal het niet in zijn hoofd halen om aan te nemen, dat zelfs de meest wonderlijke mens, na drie dagen in staat zou zijn hernieuwd op te treden. Ik geloof dat ik hiermee mijn redenen hiervoor heb omschreven.

❖ *Broeder denkt u dat men een maatschappij kan organiseren zonder compromis te sluiten, zonder dat men tot een menselijke anarchie komt?*

Ja, in zekere zin zal het een anarchie zijn. Maar ik geloof dat het mogelijk is om een maatschappij te bouwen die op een minimale regeling is gebaseerd inplaats van op het ogenblik het geval is, een maximale, regeling. Ik meen dat het mogelijk is een maatschappij te baseren op de maximale persoonlijke aansprakelijkheid van het individu, inplaats van zoals nu, op de zo groot mogelijke collectieve gebondenheid van de mens. Ik ben ervan overtuigd dat de mens zo leven kan. En al zal er misschien wat meer strijd zijn in de maatschappij, dan op dit ogenblik klaarblijkelijk is. Aan de andere kant zullen de verborgen vormen van uitbuiting, die in uw maatschappij bestaan, niet meer op kunnen treden. Aan de ene kant zullen wij misschien te maken krijgen met een veel grotere moeilijkheid voor diegenen die iets willen zeggen om gehoor te vinden.

Aan de andere kant is er geen mogelijkheid meer om de massamentaliteit te manipuleren. Onze opvattingen in deze zijn misschien wat afwijkend; wij geloven bv. dat je misdadigheid het beste bestrijdt door een ieder de kans te geven zich daar zelf tegen te wapenen, inplaats van hem afhankelijk te maken van een beschermende macht, die vaak tekortschiet. Ik geloof dat je een mens meer tot besef brengt van zijn eigen noodzaken en mogelijkheden, wanneer je hem weigert te verzekeren voor alle dingen die hemzelf betreffen en dus alleen zijn aansprakelijkheid tegenover anderen eventueel verzekert, dan wanneer je hem voor alles verzekert, zodat, wat hij ook doet, hij er zelf niet aan tekortkomt. Wij geloven dat je een mens beter in zijn eigen geloof kunt laten leven, zo fanatiek als hij maar wil, wanneer hij de vrijheid van anderen maar respecteert, dan dat je probeert zijn eigen denken en beleven om te buigen naar wat jij juist acht en waarbij je die mens zelf in wezen onrecht aandoet. Ik geloof, al daalt daar de productiviteit door, het beter is de mensen in vrijheid en volgens eigen begrip en behoeften te laten werken, dan hen te binden aan een arbeidswang, zodat overleven en arbeiden volgens de normen van anderen bij hen identiek wordt. En wat meer is: ik geloof dat er een toenemende mate van onmaatschappelijkheid ontstaat, zowel bij groepen als bij personen, waardoor deze gehele sociale samenhang zoals ze nu bestaat, in gevaar wordt gebracht. Ik meen geconstateerd te hebben dat dat niet alleen het geval is in landen als België, democratieën als Amerika, maar dat dat evenzeer het geval is in landen die vanuit uw standpunt, vaak meer totalitair worden geregeerd en daar kunt dan Spanje, Portugal, Rusland en China onder rekenen. Ook in deze landen zien wij hetzelfde; er ontstaat een toenemende groep die zich van deze massamentaliteit, dit massaal ingesloten zijn in een bepaalde begripsketen, ontdoen.

Ik meen dat zij het zijn die de hoop van de wereld vormen, want de toenemende organisatie heeft al duidelijk gemaakt dat zij slechts de voorwaarden schept waaraan de mens ten gronde gaat. Ik meen dus dat die maatschappij mogelijk en denkbaar is, maar ik meen dat niemand daarin het recht zou moeten hebben om een ander te beletten te doen wat hij juist acht, zolang hij niemand onrecht doet. Ik geloof dat ieder het recht moet hebben den zichzelf te verdedigen volgens zijn eigen normen, zolang hij daarmee aan anderen geen onherstelbaar kwaad toevoegt. Wanneer iemand u tracht te doden en u moet hem doden, dan bent u toch aansprakelijk voor al diegenen die door die dood lijden; dan zult u eventueel het inkomen van die man a .h .w. moeten gaan opbrengen voor die anderen die daarvan afhankelijk waren. Een dergelijke band die op aansprakelijkheid is gebaseerd acht ik juister en ook minder steriel, makkelijker te wijzigen in sociale samenhang, aan de hand van omstandigheden, dan welke staatsvorm ook. Ik meen dat het nadeel van uw democratische staatsvormen is, dat zij door hun democratie, niet kunnen reageren op verandering van omstandigheden, voor die omstandigheden weer voorbij zijn. Ik meen dat het nadeel van de meer dictatoriaal geregeerde staten is dat zij, ofschoon zij misschien één of enkele besluiten kunnen nemen, dermate grote bureaucratie ontwikkelen dat hierdoor een reageren op de feiten vaak geheel onmogelijk wordt. Ik meen dus inderdaad dat deze staatsvorm, die vanuit het standpunt van velen in deze dagen anarchisch is, waarbij een veel mindere bezitsbescherming zal bestaan dan op het ogenblik denkbaar is, de oplossing vormt en wat meer is, dat deze maatschappij bijna de enige vorm is die de mensheid een overlevingskans biedt. Voldoende?

❖ *U zegt dat er nog twee punten zijn die niet opgehelderd zijn bij u om een wereldoorlog te vermijden. Welke zijn die twee punten?*

Ja, er zijn twee schijnbaar onbelangrijke punten. Het eerste is dus de prestigeslag die al lange tijd aan de gang is tussen verschillende grote blokken. Het tweede is het zelfstandig worden van een groot aantal energieleveranciers, waardoor dus het winnen van energie voor alle grote staten eigenlijk een dringend probleem is geworden en dat blijkt dus niet alleen meer

met geld te koop te zijn. Dat impliceert dus dat intriges noodzakelijk zijn die kunnen wij ondermeer in de oliesheikdommen, zoals Saoedi-Arabië en dergelijke op het ogenblik trouwens ook zien en deze intriges dus zijn wederkerig bekend. Maar wanneer één van die intriges uit zou lekken, dan zou de andere staat gedwongen zijn, door zijn eigen burgerij ondermeer, om daar met geweld in te grijpen. En zou een gewelddadig ingrijpen in het Midden-Oosten door één van de grote staten of blokken geschieden, dan is het bijna onvermijdelijk dat wij te maken krijgen met een wereldoorlog omdat dan niemand zich meer daaraan kan onttrekken. Om het eenvoudig te zeggen: Een zo groot gedeelte van uw energiewinning, in deze tijd is gebaseerd op olieproducten, dat geen enkele staat het op dit moment zonder kan stellen. Zeker niet omdat zij meent deze ook van node te hebben voor wat zij noemt: haar defensie. In feite de agressieve kracht waarmee zij hoopt de agressie van anderen te verminderen. Wanneer u zich dit realiseert, zult u begrijpen dat ook dit een zeer belangrijk punt is. De persoonlijkheden spelen vaak een heel grote rol.

Oorlog is over 't algemeen een uiting van de vrees van een volk, of van het gezaghebbend deel van dat volk, dat zij verslagen kunnen worden, wat hen dan brengt tot aanvallen. Hiermede kunnen wij dit onderwerp als afgehandeld beschouwen en zou ik alleen nog dit willen zeggen: Ik heb u niet alleen een religieus of emotioneel betoog voorgelegd. Ik ben ervan overtuigd dat ieder van u die in staat is om zijn te zeer rationele houding, althans in zichzelf, te vergeten voor een integratie van zijn eigen persoonlijkheid kan komen tot een beleving van mystieke krachten, mystieke werkelijkheden, die hem in staat zullen stellen om waarlijk te leven volgens hetgeen hij als juist in zich erkent. En ik meen dat dat het meest belangrijke is dat ik vandaag heb kunnen betogen.

Dank voor uw aandacht en goede avond.